

NEM SIKERÜLT KÍSÉRLETEK



A KÍSÉRLETI FILMEK FESZTIVÁLJÁN

Napokon át tartó vetítések után a brüsszeli világkiállítás kétezer személyes nagy auditoriumában hirdették ki a bemutatott 133 kísérleti film díjazott alkotásait. A zsüri elnöke és tagjai rövid beszédekben már előre mentegették magukat. Tizenkét órán át vitatkoztak döntés előtt — lehet, hogy tévedtek. A kihirdetést követő felkiáltások, zajos szisszenések, majd később a lapokban megjelenő kritikák szerint a zsüritagok aggodalma nem volt alaptalan.

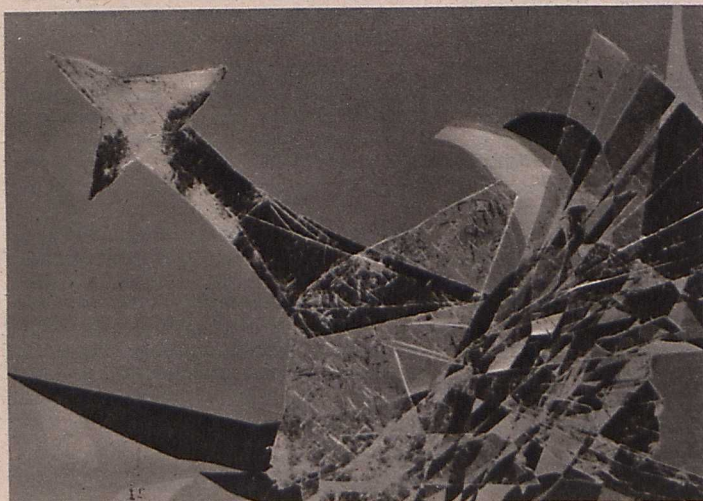
Az első — egyébként

a legtöbbet vitatott — díjat a lengyel *Valerian Borowczyk* »Dom« (Az otthon) című műve kapta. Lehetetlen elmondani, miről szól. Fekete-fehér képek, szöveg, feliratok nélkül, — fantázia az emberi agy filmre vitt, ide-oda cikkázó gondolatairól. A téma olyan, hogy »minden belefér«, a néző csak kapcsolja a fejét és — nem érti.

A második díjat az amerikai Len Lye »Free Radicals« című néhányperces ugyancsak fekete-fehér filmje kapta. Ez is, mint a kísérleti filmek legtöbbje — nélkü-

löz minden emberi és filozófiai értelmet. A film kockáit egyébként kézzel rajzolták, s a különböző nagyságú vonalak és pontok egy afrikai zene ritmusára mozogva tulajdonképpen a zenét lettek volna hivatottak kifejezni.

A következő díjakat hat film kapta, amelyek közül egyet érdemes külön kiemelni, ez is lengyel film, Polanski »Két ember és egy szekrény« című alkotása. A film a legtöbb kritikus véleménye szerint, másik lengyel vetélytársánál jobban megérdemelte volna az első díjat.



»Beszédés«
részlet az
egyik kísér-
leti filmből,
amely fény-
játékokat
mutat be.
Hasonló
absztrakt
filmkockák
jellemez-
zők a
legtöbb fil-
mre



Ime, a magirama: egy női arc három beállításban, egyszerre vetítve

Tény, hogy ebben a film-ben itt-ott felvillan valami különös, emberi, szomorúan groteszk humor. Rövid története — amelyet legalább meg lehet érteni — mindössze ennyi: két szállítómunkás a tenger habjaiból kiemel egy tükrös szekrényt, és megindul vele a városba, hogy elhelyezze. Többhelyütt próbálkoznak hiába, végülis a szekrényt visszaviszik a tenger habjai közé.

Az amerikai »Egy nap New-Yorkban...« s az ugyancsak amerikai »High Way« is a díjazott filmek között szerepel. Mindkettő elvont, érthetetlen, zavaros. Az izraeli *Johan Gross* filmje: »Ének szavak nélkül« legalább technikailag volt érdekes. Egy újságpapír csodálatos metamorfózisát mutatja be, a papírgömböc babákká, lábakká, karokká alakul, időnként megelevenedő gyufaszálak társaságában...

Különös módon a nagyon beharangozott *Abel Gance* filmet, a »Magirama«-t vagy másnéven: »Polyvision«-t a zsüri csupán félhivatalos kisdíjjal jutalmazta. A »Magirama«-t technikai nehézségek miatt a nagy auditoriumban nem lehetett bemutatni, egy nappal előtte azonban

bemutatták nekünk a kis auditoriumban. Kétségtelen: rendkívüli hatást tesz a nézőre. Egy kinemaszkoszerű filmvásznon egy erre három kép jelenik meg s a három tulajdonképpen ugyanazt a fejet, vagy menetet, vagy hullámvasutat, vagy táncoló párt ábrázolja három különböző beállításban. Például: előlről s jobb és baloldaltól. Ahogyan a filmet kísérő magyarázó szövegben mondják: egy fogalom három beállításban, vagy egy beállítás három fogalomban. Múlt, jelen és jövő össze-vissza váltakoznak egy »negyedik« dimenzióban, amely kiszélesíti a horizontot és az emberi szem által eddig nem látott távlatokat mutat. Valami igazság van ebben a sokatígérő szövegében, ugyanis az emberi szem egy táncoló párt például egyszerre csak egy beállításban láthat, a »Magirama« pedig háromban mutat meg. Egy hosszabb polyvisós filmet láttunk, Vidámparkszerű szórakozóhelyről, színesben. A robogó hullámvasutat, a kőralakban rohanó repülőgépeket olykor oly különös, háromféle beállításban fényképezték, hogy a néző úgy érezte, a két szélső vászon hul-

lámvasutai állandóan bekirohannak a közepes harmadiknak. Mindezt a legkülönbözőbb irányból érkező zajok, hangok és zene kíséri, — néhány perc alatt rettenetesen kifárasztja a néző szemét, idegeit és gondolatait.

Nagy várakozás előzte meg a kísérleti filmek fesztiválját, amely — távolról sem felelt meg a várakozásnak. A filmek zöme absztrakt, érthetetlen és futurista alkotás. S az új bennük, többnyire éppen ez az érthetetlen-ségük, ami még az edzett nyugati filmkritikusoknak is sok volt, illetve — kevés.

PONGRÁCZ ZSUZSA



Bábfigura a polyvision vidámparkjából